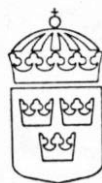

Förslag till riksdagen

1987/88: 11

Riksdagens revisorers förslag angående produktionen av statistik över inkomst- och förmögenhetsskatterna

Förs.
1987/88: 11

Riksdagens revisorer anmäler härmed sin granskning av statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna.

Revisorerna har vid granskningen kartlagt den statistik som översiktligt belyser förhållandena på inkomst- och förmögenhetsskatteområdena och prövat om statistiken tillgodoser i dag kända behov.

Granskningen har bl. a. visat att det är svårt att av statistiken få en helhetsbild av inkomst- och förmögenhetsskatterna och av beskattningens effekter. Statistiken ger inte heller tillräckligt underlag för bedömningar av skattesystemen. Det saknas vidare en samlad statistisk dokumentation som belyser de centrala frågorna på inkomst- och förmögenhetsskatteområdet.

Revisorerna föreslår därför en genomgripande översyn och förbättring av statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna, särskilt med avseende på statistikens innehåll, produktion och publicering.

I anslutning till granskningen har granskningsrapporten (1986/87:2) Statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna upprättats. Sammanfattningar av rapporten och av de över rapporten inhämtade yttrandena är i *bilaga* fogade till denna skrivelse.

1 Revisorernas överväganden

1.1 Allmänt

Syftet med granskningen av inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken har varit att kartlägga den befintliga statistiken över inkomstskatterna¹ och dess ändamålsenlighet. Däri ingår prövning av statistikens användbarhet för belysning av beskattningens utfall och för bedömning av olika skatterformer. Vidare har granskningen avsett kvaliteten och kostnaderna för framställd statistik m. m.

Uppgifter om inkomst- och förmögenhetsskatterna kan antingen fylla en mera teknisk-operativ funktion, dvs. vara redovisningsdata i riksbokföringen och underlag för inkomstprognoser, eller i form av statistik tjäna

¹ I det följande har begreppet "inkomstskattestatistik" emellanåt använts som samlingsbegrepp för statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna.

som underlag för allmänna debatter och politiska beslut om skatterna och skattesystemens utformning.

Förs. 1987/88: 11

Skilda behov av statistik medför självfallet olika krav på sammanställningarnas innehåll, statistikens kvalitet, snabbheten i publiceringen m. m.

Olika myndigheter producerar jämsides med varandra statistik över inkomst- och förmögenhetsskatterna. För denna statistik som har delvis likartat innehåll tillämpas anmärkningsvärt nog inte alltid samma definitioner.

Granskningen har sålunda visat att de nuvarande förhållandena inte är tillfredsställande och att det därför behövs en allmän översyn av statistiken, en slutsats som delas av de flesta remissorganen i ärendet. Merparten av dessa redovisar en allmänt positiv inställning till den kartläggning av problemen på inkomst- och förmögenhetsskattestatistikens område som gjorts i rapporten och till flertalet av de förslag till åtgärder som presenterats i denna.

Vad som enligt revisorernas mening bör beaktas vid en mera genomgripande översyn av användarbehoven samt samordningen av produktionen och publiceringen av statistiken tas närmare upp i det följande.

1.2 Precisering av statistikbehov

Uppgifter om olika förhållanden för bedömning av utfallet och av effektiviteten i skattesystemen, såsom statistik över det slutliga utfallet vid olika uppbördsformer och bruttoinkomsterna i egentlig mening, saknas t. ex. idag i skattestatistiken. Som grund för en förbättring av statistikens innehåll bör ligga en undersökning av behovet av olika slag av statistik hos brukarna.

Remissorganen instämmer i kravet på översyn och ger exempel på åtgärder och statistikbehov. *Riksrevisionsverket (RRV)* anser sålunda att det vid en sådan precisering är viktigt att den operativa statistik användningens behov prioriteras. Detta innebär att i första hand finansdepartementets, konjunkturinstitutets, riksförsäkringsverkets, riksrevisionsverkets, riksskatteverkets och statistiska centralbyråns behov bör klargöras, förslagsvis i en arbetsgrupp med representanter för nämnda myndigheter. I ett andra och mer långsiktigt steg kan behoven av mer allmän användning av skattestatistik klargöras.

Skatteutskottet, som också hörts av revisorerna, framhåller beträffande dessa mera allmänna behov, att vad utskottet behöver är framför allt material för att bedöma skatternas effekter i olika hänseenden och konsekvenserna av tänkbara skattereformer. Därvid nämns som exempel statistiskt material för beräkning av avkastningen av olika skatter och hur skatteinkomsterna påverkas av skattesänkningar. Man bör också genom materialet kunna belägga hur mycket skatt som faktiskt betalas av olika grupper i samhället och hur förändringar i skatterna påverkar inkomstfördelningen. För sådana bedömningar erfordras information om människors faktiska inkomster och förmögenheter, dvs. en skattestatistik som ger information inte bara om rena skatteförhållanden.

Från *Stockholms universitets* sida framhålls det som angeläget att den

skatterättsliga forskningen får bättre klarlagt hur de olika intäkts- och kostnadsposterna under olika förvärvskällor fördelar sig, och hur stor andel av inkomster under förvärvskällan tillfällig förvärvsverksamhet som hänför sig till realisationsvinst på aktier, bostadsrätter, fastigheter m. m. Av intresse är också hur många låginkomsttagare som är studerande, deltidsarbetande eller som under redovisningsperioden trätt in i eller lämnat arbetsmarknaden.

Landsorganisationen (LO) och *Småföretagens Riksorganisation* efterlyser bättre skattestatistik för företagen. Sistnämnda organisation efterfrågar särskilt statistik som ger möjlighet att jämföra skattebelastningen för mindre företagare med den för övriga skattebärare. Därutöver önskar man en samlad statistik som ger möjlighet till analys av skattebelastning m. m. i olika näringsgrenar och med avseende på verksamheternas storlek och företagsformerna, allt utan större uppgiftskrav på de skattskyldiga än för närvarande.

Revisorerna finner det sålunda väl styrkt att behovet av statistik på inkomst- och förmögenhetsskattområdet bör närmare utredas och preciseras.

1.3 Inkomstbegrepp och klassindelningar

Vid granskningen har framkommit att det i den nuvarande statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna tillämpas olika bruttoinkomstbegrepp, vilka är mindre väl lämpade för att tillgodose statistikens ändamål. Vidare har det visat sig att indelningen i inkomstklasser är förläggad.

Statistiska centralbyrån (SCB) och RRV använder i sina undersökningar var för sig olika bruttoinkomstbegrepp. SCB tillämpar begreppet "sammanräknad inkomst" enligt den konventionella deklarationsblanketten för fysiska personer, medan RRV:s bruttoinkomstbegrepp avser summan av nämnda inkomst och avdragna kostnader under "inkomst av tjänst". Det i statistiken använda bruttoinkomstbegreppet innebär vidare att för fysiska personer som är företagare redovisas vederbörandes inkomst reducerad med avdrag (25 %) för avsättning till egenavgifter.

Används, såsom SCB gör, begreppet "sammanräknad inkomst" redovisas i realiteten en form av nettoinkomst, eftersom de i detta inkomstbelopp ingående delbeloppen till viss del redan har reducerats genom avdrag under resp. förvärvskälla. Detta är t. ex. särskilt vanligt vid beräkning av realisationsvinst under "tillfällig förvärvsverksamhet".

Bruttoinkomsten i egentlig mening kan över huvud taget för närvarande inte utläsas ur inkomstskattestatistiken.

Indelningen i inkomstklasser i statistiken bygger på en tidigare, efter det senaste decenniets inflationsutveckling mindre intressant inkomststruktur, särskilt när det gäller de inkomstkikt som närmast berörs i diskussionerna om ändrade avdragsmöjligheter och marginalskatternas storlek.

I remissyttrandena har revisorernas synpunkter delats av remissinstanserna. Begreppet bruttoinkomst bör enligt *skatteutskottet* kunna preciseras så att en bättre bild av de faktiska inkomsterna kan förmedlas, vilket är särskilt angeläget för inkomstlagen tjänst, kapital och rörelse. Även

konjunkturinstitutet (KI) och SCB tillstyrker en omprövning av bruttoinkomstbegreppen. Enligt riksskatteverket finns det redan i dag tekniska möjligheter att få fram bruttoinkomster inom inkomstlagen tjänst och kapital samt – i viss mån – rörelse. Möjligheterna ökas med standardiserade räkenskapsutdrag.

SCB och KI delar också synpunkterna på behovet av revidering av klassindelningen. SCB anger sig ha för avsikt att framdeles ändra klassindelningen. KI framhåller emellertid att det även måste finnas möjlighet att ta fram statistik med den gamla klassindelningen.

Enligt vår mening är det synnerligen viktigt att inkomstbegrepp och klassindelningar i statistiken är sådana att de fyller rimliga krav på ändamålsenlighet och enhetlighet. Vi menar att så inte är fallet i dag.

1.4 Flera tidsserier

Vid prövningen av inkomst- och förmögenhetsskattestatistikens användbarhet för bl. a. bedömning av utfallet av skattereformer framkom att det i årsstatistiken saknas uppgifter som möjliggör direkta jämförelser år för år och inkomstklass. Behovet har senare delvis täckts av SCB genom en speciell publikation om inkomstbeskattningens utveckling sedan 1975 (Be 22 SM 8701). Statistiska tidsserier för skatterna bör emellertid i större utsträckning sammanställas i den årliga statistiken, så att trender och utvecklingar bättre kan avläsas.

Denna uppfattning delas av remissorganen. Riksförsäkringsverket framhåller att det för en utvärdering av socialförsäkringssystemet är viktigt att fortlöpande ha en bild av utvecklingen för bl. a. skatter och avgifter, så att utvecklingen kontinuerligt kan avstämmas mot intentionerna bakom olika delar av bidragssystemet. SCB instämmer i fråga om behovet av tidsserier och anför att verket försöker få fram mer statistik av denna typ. Från Stockholms universitets sida anges att frågan om tidsserier förtjänar att särskilt uppmärksammas samt att det är angeläget att sådana serier åtföljs av analyser av pris- och löneförändringar.

Där är viktigt att den statistik som publiceras också innehåller tidsseriedata, så att jämförelser över tiden kan göras. Sådan statistik behövs för att effekterna av förändringar i skattesystemen skall kunna avläsas. För att bedömningarna skall bli rättvisande erfordras självfallet att uppgifterna görs jämförbara.

1.5 Snabbare publicering

Skattestatistiken kommer ofta fram förhållandevis sent. Detta gäller främst månadsredovisningen av influtna skattemedel, dvs. den löpande uppbördsredovisningen, och taxeringsstatistiken.

Bokföringen av influtna skatter efter uppbördstyp, som primärt sker på länsnivå, försenas av att flera typer av skatter och avgifter betalas in till ett och samma postgirokonto. Beloppen måste efter inbetalningen delas upp på de olika skatterna och avgifterna för att uppgifter skall erhållas för riksredovisningen och som underlag för inkomstprognoser. Uppdelningen

som görs på länsnivå medför eftersläpningar som varierar avsevärt från månad till månad. Medel som ej kunnat fördelas före framställningen av månadsrapporten från RSV:s ADB-register förs dessutom i rapporten till det s. k. balansregistret.

Vid granskningen har aktualiserats huruvida en förbättring av månadsrapporteringen kan ske genom införande av skilda postgirokonton för inbetalning av olika former av preliminärskatt, arbetsgivaravgifter samt för fyllnadsinbetalningar av skatt.

KI och RRV anser att det är viktigt att de inbetalda beloppen för källskatter och arbetsgivaravgifter snabbt och säkert kan delas upp på olika poster.

KI uttalar sig för en uppdelning av inbetalningarna på olika postgirokonton och anser att de svårigheter detta skulle medföra för företagen bör undersökas. RSV bör också göra en rimlighetsgranskning av sin månadsstatistik innan den distribueras.

RRV framhåller att man försökt påverka och lösa denna redovisningsfråga i samarbete med närmast berörda statliga myndigheter men att vissa frågor kvarstår olösta.

RSV biträder inte förslaget om olika postgirokonton för olika former av preliminärskatter, arbetsgivaravgifter och fyllnadsinbetalningar. Verket hävdar att sådana förändringar skulle kunna medföra risk för förvirring och komplicera uppbörsrutinerna ytterligare. Bl. a. skulle systemet med samordnad uppbörd av preliminär skatt och arbetsgivaravgifter behöva förändras.

Även taxeringsstatistiken, som visar hur inkomster och skatter fördelar sig på olika inkomstklasser, kommer fram sent, ca ett och ett halvt år efter resp. inkomstårs utgång. Statistiken för fysiska personer borde kunna framställas tidigare om sluttidpunkten för granskning av deklarationerna kunde tidigareläggas till den 1 juli under taxeringsåret, dvs. den tidpunkt som gällde före genomförandet av den s. k. RS-reformen år 1979. Detta borde vara möjligt efter införandet av systemet med förenklade deklarationer för fysiska personer.

Skatteutskottet anser det önskvärt att man genom statistiken snabbt får besked om förändringar i inkomst- och förmögenhetsfördelningen. Svårigheterna att i statistiken följa utvecklingen vad avser vinster och förluster på aktiemarknaden har t. ex. medfört svårigheter i arbetet att utforma en ny kapitalvinstbeskattning.

KI vill även att RSV:s årliga debiteringssammandrag som nu kommer fram i december skall tas fram i oktober som tidigare, så att uppgifterna kan utnyttjas för institutets höstrapport.

SCB påpekar att verket känner en tidigareläggning av statistiken som ett starkt användarkrav. Primärdata är dock tillgängliga först under hösten efter inkomståret, varför SCB påbörjat utveckling av bl. a. statistik baserad på kontrolluppgifter med främsta syfte att beräkna disponibel inkomst.

RSV anser sig inte kunna tillstyrka ett tidigareläggande av granskningen av fysiska personers deklarationer. Visserligen kan magnetband med taxeringsuppgifter framställas tidigare än för närvarande men det skulle medföra ofullständigheter och ge en felaktig bild, eftersom t. ex. komplicerade

löntagardeklarationer och företagardeklarationer inte skulle vara färdiggranskade. Vidare kan deklARATIONERNA vara felregistrerade. Läget blir ett annat om skatteförenklingskommitténs förslag (SOU 1985:42) om s. k. tidig avräkning genomförs. Ett genomförande av detta förslag skulle innebära att skattsedlar på slutlig skatt vid förenklad deklARATION kunde sändas ut redan före sommaren under taxeringsåret.

Vi finner det synnerligen angeläget att mera specificerade uppgifter om inkomstbeskattningens utfall kommer fram tidigare än för närvarande. Det gäller såväl den löpande, månatliga redovisningen av skatteintäkterna som den årliga taxeringsstatistiken i form av RSV:s debiteringssammandrag och taxeringsstatistiken med fördelning på inkomstklasser och inkomsttagargrupper m. m.

1.6 Produktionen av inkomstskattestatistiken

Produktionen av statistiken är i huvudsak koncentrerad till RSV, RRV och SCB. RSV producerar i huvudsak basmaterial för de andra myndigheternas skattestatistik. RRV tar emot och bokför uppgifter om skatteinkomsterna samt framställer finansstatistik och viss taxeringsstatistik. SCB är den största statistikproducenten och har ett allmänt samordningsansvar för den statliga statistikproduktionen.

Enligt vår mening bör ett klarare ansvar för framställningen av inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken införas och produktionen av statistiken samordnas. Förslagsvis bör SCB få huvudansvaret för statistikproduktionen och RSV ansvara för framtagning och granskning av sådana basurval ur det centrala skatteregistret som erfordras för SCB:s och RRV:s vidareproduktion av statistik. Det statistisk-tekniska urvalet skall respektive uppdragsgivare till RSV svara för.

RSV, SCB och *Stockholms universitet* (statistiska institutionen) är positiva till att SCB får huvudansvaret för produktionen av inkomstskattestatistiken. RSV anser att huvudansvaret innebär ett ansvar för statistikens innehåll. SCB:s tolkning är å andra sidan den att det i första hand gäller ett ansvar för att inventera och hålla reda på behoven av statistik inom området och att svara för samordningen av begrepp och publicering.

KI och RRV anser att frågan om var produktionsansvaret för statistiken skall förläggas behöver närmare utredas. KI framhåller att RRV:s taxeringsstatistik är ett utomordentligt viktigt underlag för institutets prognoser samt att tidsfaktorn vid framställningen har stor betydelse och har samband med att statistiken görs i anslutning till RRV:s prognoser. RRV anför bl. a. att om huvudansvaret förläggs till SCB kan det leda till krav på kompetensuppbbyggnad inom SCB utan att skattestatistiken väsentligt förbättras.

I vad gäller förslaget om att RSV skall ha en servicefunktion och ansvara för framtagning och granskning av basurval för SCB:s och RRV:s statistikproduktion är meningarna mycket delade bland remissorganen. Det beror bl. a. på att en del av dem utgått ifrån att även det statistisk-tekniska urvalet skall göras av RSV, vilket inte har varit avsikten med det i rapporten framlagda förslaget.

Frågan om samordning och effektivisering av produktionen av främst RRV:s taxeringsundersökningar och SCB:s inkomstfördelningsundersökningar har på senare tid utretts av RRV på regeringens uppdrag (1987-06-25). Slutredovisningen av regeringsuppdraget innehåller förslag (1987-11-13) om ytterligare utredning av bl. a. vissa frågor som revisorerna redovisat i granskningsrapporten.

Revisorerna noterar att frågorna om samordning och effektivisering av statistikproduktionen uppmärksammats. Vi finner det angeläget att dessa frågor snarast löses på ett tillfredsställande sätt.

1.7 Publiceringen av inkomstskattestatistiken

Vår kartläggning av inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken visar att publiceringen av statistiken är mycket splittrad. Den står att finna i olika typer av dokument, allt i från datalistor, skrivelser och andra sammanställningar som inte publiceras, till olika statistiska meddelanden och årsböcker såsom Taxeringsutfallet, Årsbok för Sveriges kommuner och Statistisk årsbok. Eftersom en samlad information om de centrala frågorna på inkomst- och förmögenhetsskattestatistikens område saknas är det svårt att få en helhetsbild av skatterna och deras effekter och därmed också ett pålitligt underlag för diskussioner och beslut om skattesystemets utformning. Därför bör de väsentliga delarna av statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna föras samman till ett fåtal publikationer som är lätta att identifiera, t. ex. genom att de ges ut under en huvudbeteckning som Skattestatistik eller publiceras i en Skattestatistisk årsbok, en publikation som om så erfordras ges ut i flera delar.

Merparten av den skattestatistik som publiceras är förhållandevis svår att läsa och förstå för den som inte är expert. De flesta statistiska meddelandena har ett förhållandevis kort inledande textavsnitt men innehåller i övrigt ett stort antal tabeller utan kommentarer. En för icke-experten läsbar skattestatistik bör på ett överskådligt och pedagogiskt sätt belysa centrala frågor i skattesystemet, t. ex. med informerande diagram och kommenterande texter. Detta bör ske i större utsträckning än vad i dag är fallet för t. ex. nuvarande taxeringsstatistiska publikationer med inkomstfördelning.

Vad nu sagts om en mer lättillgänglig statistik har biträtts av remissorganen. *Skatteutskottet* och *SCB* framhåller att sammanförandet av statistiken i en årsbok inte får leda till att publiceringen av aktuella uppgifter försenas. Enligt *SCB* bör man därför i första hand överväga att etablera en heltäckande SM-serie med skattestatistik, kanske också med inläggning i en databas med on-line access för användare. Om *SCB* skulle utarbeta en skattestatistisk årsbok skulle arbetet medföra kostnader som ej kan täckas inom ramen för de medel *SCB* disponerar.

Svenska kommunförbundet framhåller för sin del att det är angeläget att det i varje skattestatistisk publikation klart framgår vilka specialuttag av utförligare statistik som kan finnas förberedda och som kan göras.

Skatteutskottet anser och *SCB* instämmer i att det behövs en mera användarvänlig inkomst- och förmögenhetsstatistik. Utskottet anser att

man vid presentationen av statistiken bör redigera uppgifterna så att de blir jämförbara, särskilt mellan å ena sidan företagare och jordbrukare och å den andra löntagare och pensionärer. Detta är också viktigt då man vill belysa skatternas andel av inkomsterna över tiden.

SCB framhåller att skattestatistik är ett komplicerat statistikområde med uppgifter från många olika källor, varför behovet av användarvänlig information där är särskilt stort. En utbyggnad skulle medföra krav på att SCB ytterligare utvecklar sin ämneskompetens.

Vi anser det synnerligen angeläget att en mera enhetlig publicering av statistiken kommer till stånd och att de centrala frågorna på inkomst- och förmögenhetsskatteområdet därvid belyses på ett överskådligt och lättillgängligt sätt.

1.8 Sammanfattning

Revisorerna vill framhålla vikten av att det finns tillförlitliga statistiska uppgifter om förhållandena på inkomst- och förmögenhetsskatteområdet; uppgifter som kan tjäna som underlag för beslut och åtgärder på främst det offentliga området. Här avses underlag för statens och kommunernas budgetplanering och beslut om skatter och avgifter liksom för skattesystemens uppbyggnad och organisation. Hit hör också bedömningen av skattebelastningen i olika inkomstklasser och inkomsttagarkategorier.

Vi konstaterar att den statistik över inkomst- och förmögenhetsskatterna som finns i dag är behäftad med vissa brister vad gäller innehåll, produktion och publicering.

Det är angeläget att statistiken i fråga dels tillgodoser informationsbehoven, dels produceras och publiceras på ett rationellt sätt, dvs. så att dubbelarbete undviks och så att informationen lätt kan inhämtas av användarna.

Vi menar att en genomgripande översyn av statistiken på inkomst- och förmögenhetsskatteområdet måste göras i syfte att bota de brister som framkommit vid vår granskning. Vi bedömer att avsevärda kvalitets- och samordningsfördelar kan uppnås utan att detta behöver medföra större merkostnader och merarbete, varken för statsverket eller för uppgiftslämnarna.

2 Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer riksdagens revisorer beträffande *statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna*

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna anför om nödvändigheten av en genomgripande översyn av statistiken,
2. att riksdagen hos regeringen begär en samlad redovisning av de åtgärder regeringen vidtar med anledning av översynen.

Detta ärende har avgjorts av revisorerna i plenum. I beslutat har deltagit revisorerna Wiggo Komstedt (m), Börje Stensson (fp), Kjell Nilsson (s), Bertil Jonasson (c), Birgitta Rydle (m), Torsten Karlsson (s), Hans Lindblad (fp), Olle Aulin (m), Bengt Silfverstrand (s), Rune Jonsson (s), Sören Lekberg (s) och Ulla-Britt Åbark (s).

Vid ärendets slutliga handläggning har vidare närvarit kanslichefen Göran Hagbergh, byråchefen Bo Willart och revisionsdirektören Karl-Olov Hedler (föredragande).

Stockholm den 10 december 1987

På riksdagens revisorers vägnar

Wiggo Komstedt

Karl-Olov Hedler

Sammanfattning av rapport 1986/87:2 om statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna och av de remissyttranden som avgetts över den

Förs. 1987/88: 11
Bilaga

1 Rapporten

1.1 Inledning

Syftet med granskningen har varit att kartlägga befintlig statistik som översiktligt belyser förhållandena på inkomst- och förmögenhetsskatteområdet samt att pröva statistikens användbarhet. Även gällande bestämmelser och kostnader för statistiken har granskats. Granskningen utmynnar i förslag främst avseende förändringar av inkomst- och förmögenhetsskattestatistikens innehåll, produktion och publicering. Denna sammanfattning återger i korthet rapportens innehåll. Efter ett inledande avsnitt avseende avgränsning av granskningsområdet och redovisning av viss övergripande statistik följer ett avsnitt om gällande ordning för produktionen. Avsnitten om kartläggningen av statistiken, dess användbarhet och kvalitet redovisas till de delar de behandlas i rapportens kapitel Överväganden och åtgärder.

Sammanställningar av uppgifter om skatter och skatteinkomster kan ha två huvudsakliga syften, nämligen dels att fylla en mera teknisk funktion som redovisningsmaterial i riksbokföringen och därmed vara ett direkt underlag för budgetprognoser m. m., dels att ge underlag för allmän debatt och politiska beslut om skatterna och skattesystemens utformning. Det förstnämnda syftet tillgodoses främst med sammanställningar över influtna skatteinkomster med anknytning till det statliga budgetåret 1 juli–30 juni. Det andra huvudsyftet strävar man efter att tillgodose genom att sammanställa och publicera statistik till belysning av hur skattetrycket är fördelat och vad olika skatter ger i inkomst i förhållande till vad de har avsetts ge m. m. Denna statistik redovisas ofta för perioder med anknytning till kalenderåret, såsom inkomstår, taxeringsår, uppbördsår etc. Därutöver har statistiken en roll som kontrollinstrument ur mer teknisk synvinkel, dvs. ett medel att avläsa hur de olika leden i beskattningssystemet fungerar.

Det framställs årligen en mängd olika slag av statistik på skatte- och avgiftsområdet. Huvuddelen av denna statistik belyser dock endast vissa länkar i skattekedjan. Det finns t. ex. statistik över inkomst- och förmögenhetsskatt som belyser taxerad inkomst och förmögenhet och beräknad skatt, debiterad skatt, inbetald skatt, restförd skatt och indriven skatt m. m. Å andra sidan saknas det statistik som t. ex. belyser den slutliga skatteintäkten i förhållande till debiterad skatt.

1.2 Granskningens avgränsning och inriktning

Till belysning av den statistikinformation som finns om inkomst- och förmögenhetsskatternas relativa betydelse nämns att år 1985 svarade de *statliga* direkta skatterna för ca 12 procent av den offentliga sektorns totala

inkomster. De statliga och kommunala direkta skatterna bidrog sammanlagda med en tredjedel till den offentliga sektorns finansiering. Av statsbudgetens nettoinkomst utgjorde intäkten av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten ca 25 procent.

Granskningen av statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna har avgränsats till sådana skatter och avgifter (egenavgifter) som debiteras på skattsedeln. Som sammanfattande beteckning för statistiken över dessa skatter används i det följande emellanåt begreppet "inkomstskattestatistik".

1.3 Gällande ordning för inkomstskattestatistiken

Det finns i huvudsak tre producenter av inkomstskattestatistik, nämligen riksskatteverket (RSV), riksrevisionsverket (RRV) och statistiska centralbyrån (SCB). För produktionen av statistiken gäller sammanfattningsvis följande.

Alla de tre myndigheterna har skyldighet att fullgöra viss statistikproduktion som led i sin myndighetsfunktion.

Uttryckliga föreskrifter om att RSV skall producera viss inkomst- och förmögenhetsskattestatistik finns främst i taxeringsförordningen och i skatteregisterförordningen.

RRV:s statistikproduktion baseras på verkets uppgifter enligt dess instruktion att till regeringen avlämna beräkningar av statsverkets inkomster samt utarbeta statistik över statens finanser.

SCB har enligt sin instruktion ställning som förvaltningsmyndighet med ansvar för huvuddelen av den statliga statistikproduktionen. Produktionen vid SCB styrs enligt en programbudgetmodell med delprogram enligt departementsindelningen, varvid inkomstskattestatistik främst produceras inom delprogrammen finansdepartementet och arbetsmarknadsdepartementet. Viss statistikproduktion regleras även enligt lagen resp. förordningen om skatteutjämningsbidrag.

Statens årliga kostnader för produktionen av inkomstskattestatistik kan beräknas till i runda tal 10 milj. kr.

1.4 Överväganden och åtgärder

Såsom angavs inledningsvis är syftet med granskningen av inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken att kartlägga den befintliga statistiken över inkomstskatterna och dess ändamålsenlighet. Däri ingår prövning av statistikens användbarhet för belysning av beskattningens utfall och för bedömning av olika skattereformer. Vidare har granskningen avsett kvaliteten och kostnaderna för framställd statistik m. m. Som underlag för övervägandena har bl. a. tjänat vad som kommit fram vid intervjuer med olika statistikkonsumenter, uppgifter som i sammanfattning redovisas i bilaga 4 till rapporten.

1.4.1 Kartläggningen av inkomstskattestatistiken

Förs. 1987/88: 11

Bilaga

Vad gäller den genomförda kartläggningen av inkomstskattestatistiken kan det noteras att sådan statistik redovisas i många olika publikationer, i olika former och vid sinsemellan olika tidpunkter.

RSV:s statistikproduktion är främst inriktad på sammanställning av uppgifter om skatteinbetalningarna, uppgifter som utnyttjas av RRV för riksbokföringen och som underlag för inkomstberäkningarna för statsbudgeten. Men RSV tar även fram statistik till belysning av storleken av debiterad, inbetald, kvarstående och restförd skatt, uppdelad på fysiska och juridiska personer samt efter uppbördsform (A- och B-skatt). Från den löpande statistiken sammanställer RSV årligen ett debiteringssammandrag för hela landet. Vidare framställer RSV viss uppbördsstatistik som överlämnas till riksdagens revisorer.

RRV upprättar – förutom sammanställningar av skatteinkomsterna av redovisningsmässig karaktär – statistik över inkomst- och förmögenhetsskatterna. Den publiceras i följande rapporter, nämligen Inkomstberäkning, Utfallet av statsbudgeten (SM)¹, Företagens taxerade inkomster (SM) och RRV:s taxeringsstatistiska undersökning (SM).

SCB framställer huvuddelen av inkomstskattestatistiken. Det sker på underlag av uppgifter från RSV:s centrala och länsskattemyndigheternas regionala skatteregister. Detta gäller både totalundersökningarna, t. ex. de som publiceras i skrifterna Taxeringsutfallet, Inkomst- och förmögenhetsfördelningen och Inkomstfördelningen för individer och familjer samt för urvalsundersökningarna, t. ex. Skattekonor och medelskattekraft, Inkomstfördelningsundersökningen (HINK), Deklarationsundersökningen för jordbrukare samt Yrkesfiskarnas inkomster och utgifter m. fl. När det gäller urvalsundersökningarna kompletteras dock materialet från skattebaserna med vissa uppgifter ur deklARATIONERNA m. m.

SCB har nyligen på regeringsuppdrag genomfört en specialstudie av inkomstbeskattningens utveckling sedan år 1975 med sammanställningar som inte återfinns i SCB:s årliga inkomstskattestatistik (Be 22 SM 8701).

Såsom framgått av kartläggningen av inkomstskattestatistiken är produktionen och publiceringen av den mycket splittrad.

1.4.2 Redovisningen av skatteinkomsterna

Vad inkomst- och förmögenhetsskatterna ger i inkomst för statsverket per budgetår, totalt och uppdelat på fysiska och juridiska personer, framgår av RRV:s redovisning av riksbokföringen, vilken återges i olika publikationer. Beträffande inkomstredovisningen kan konstateras den osäkerhet som är att hänföra till stora variationer år från år i beloppet för inkomsttitteln Ofördelbara skatter på inkomst, realisationsvinst och förmögenhet. Ovissheten om vad som bokförts under titeln beror bl. a. på att den också utnyttjas som balanskonto för skattemedel som till följd av eftersläpning i

¹ SM = Statistiska meddelanden

skatteförvaltningarnas redovisning inte kunnat fördelas på olika konton före bokslutet.

Förs. 1987/88: II
Bilaga

Särskilda åtgärder bör vidtas för att denna osäkerhet skall minskas. RSV undersöker möjligheterna att för fyllnadsinbetalningar införa optisk läsning av delvis förtryckta inbetalningskort. Vidare bör rutinerna och månadsrapporteringen av skatteuppbörden kunna förbättras genom införande av skilda postgirokonton för inbetalning av olika former av preliminärskatt, arbetsgivaravgifter och för fyllnadsinbetalningar av skatt.

1.4.3 Statistik som belyser skatteutfallet

För beräkning av det slutliga utfallet av skatterna, bl. a. vad uppbördsformerna A- och B-skatt totalt gett i förhållande till vad som påförts vid debiteringen, behövs uppgifter som för ett visst inkomst-/taxeringsår belyser utvecklingen ända från taxeringen/debiteringen fram till dess skattekulderna preskriberats. Det sistnämnda inträffar i princip efter fem år räknat från utgången av det uppbördsår under vilket skatten skulle ha erlagts enligt debiteringen eller eljest fastställts till betalning.

Nuvarande statistik, baserad på RSV:s skattedatabas, ger möjlighet att följa skatteutfallet med fördelning på A- och B-skatt t. o. m. länsskattemyndigheternas restföring av kvarstående skatt. För nästa länk i kedjan, indrivningen, finns inga uppgifter om hur den restförda kvars-katten fördelar sig på A- och B-skatt. De försök som gjorts vid granskningen att ur statistiken beräkna vad inkomst- och förmögenhetsskatterna m. m. ger i förhållande till vad som debiterats visar att ca 98,7 % av debiterad skatt inflyter totalt. Såsom därvid visats är det främst bristande uppdelning av beloppen för restförd kvarstående skatt samt osäkerheten avseende utfallet av skatterevisioner som vållar osäkerhet vid beräkningen av det slutliga skatteutfallet.

Förutsättningarna för en säkrare bedömning av skatteutfallet bör kunna ökas om indrivningen av kvarstående skatt för A- och B-skattebetalare särredovisas i indrivningstatistiken och om statistiken över utfallet av skatterevisionerna förbättras.

1.4.4 Specificerad inkomstskattestatistik

Som underlag för diskussioner, bedömningar och beslut om olika skatter, skattesystem och uppbördsformer erfordras ofta mera specificerad statistik än den som behandlats i det föregående. Därmed avses t. ex. statistik över inkomster under olika förvärvskällor, om olika kostnadsavdrag för inkomsternas förvärvande, skattebelastningen i olika inkomstklasser och för olika inkomsttagarkategorier m. m.

Uppgifter om inkomster från olika förvärvskällor och om avdrag m. m. finns bara i taxeringsstatistiken, inte i övrig skattestatistik. De uppgifter som redovisas i statistiken bygger till största delen på uppgifterna i den sammanställning för taxering till statlig inkomstskatt som finns på den konventionella deklarationsblankettens (blankett I) första sida. Under samtliga där redovisade rubriker för förvärvskällor redovisas inkomstbe-

lopp från vilka vissa kostnadsavdrag redan gjorts under resp. förvärvskälla, varför dessa inkomstuppgifter avser en form av nettobelopp.

Som underlag för en bedömning av utfallet av olika skattereformer erfordras emellertid uppgifter om inkomster i vidare mening, nämligen inkomsterna före de avdrag som görs under de olika förvärvskällorna på deklaraionsblanketten. Detta har under senare tid aktualiserats, särskilt vad gäller inkomst av kapital och tillfällig förvärvsverksamhet, såsom t. ex. för realisationsvinst på aktier och bostadsrätter m. m. Mera fullständiga uppgifter efterfrågas också om de skattskyldigas förmögenhetsredovisning. I dag kan endast nettoförmögenheten avläsas, ej fördelningen på tillgångar och skulder av olika slag. Beträffande företagen efterfrågas också en mera specificerad skattestatistik.

En översyn av statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna bör göras. I denna bör ingå en prövning av det bruttoinkomstbegrepp som är mest ändamålsenligt och på vilka områden statistiken i övrigt bör specificeras ytterligare.

1.4.5 Statistik över skattebelastningen

Gemensamt för de olika skatter och avgifter som här behandlats under samlingsbeteckningen inkomstskatter är att det inte är möjligt att ur statistiken för inbetald skatt avläsa hur stor andel som faller på statlig och kommunal inkomstskatt, på förmögenhetsskatt etc. Sådana uppgifter måste i regel hämtas ur taxeringsstatistiken.

Vidare är det i dag svårt att rätt kunna avläsa vilken skattebelastning de statliga skatteskalorna ger. Genom att den statliga inkomstskatten beräknas efter två skatteskalor över den s. k. brytpunkten, en för grundbelopp och en för tilläggsbelopp, båda med belopp i basenheter och med delvis olika klassgränser, samt tillägg därtill görs för ränteavdrag m. m., är det omständligt att entydigt beskriva skatteskalen och beräkna skattens storlek. De kommunala skattesatserna varierar ju också från kommun till kommun.

I rapporten (tabell 17 s. 50) redovisas ett försök att på ett enhetligt sätt beskriva den samlade effekten av den statliga och kommunala skatten i olika inkomstklasser. För inkomståret 1985 har såväl den genomsnittliga skatten som marginalskatten beräknats för olika inkomstklasser. Skattebelastningen och inkomsten efter skatt i olika inkomstklasser har också illustrerats i ett diagram (figur 6 s. 51 i rapporten).

Som exempel på hur den årligen producerade statistikens material skulle kunna utnyttjas för att belysa utfallet av 1983 års skattereform har vid granskningen vissa sammanställningar och beräkningar gjorts (tabellerna 18 och 19, s. 53 och 55 i rapporten) i syfte att belysa förändringen av skattebelastningen dels totalt, dels för statlig inkomstskatt.

Inte i någon av tabellerna ingår uppgifter för år 1985, eftersom statistiken för detta år ännu (mars 1987) inte förelåg. Procenttalen för år 1985 i SCB:s ovan nämnda specialstudie över inkomstbeskattningen baseras på framskrivning av uppgifterna för år 1984. Några av dessa sammanställningar bör ingå i den årliga inkomstskattestatistiken.

Ur skattestatistiken kan tas fram uppgifter om de olika skatternas relativa betydelse för olika inkomsttagarkategorier, totalt och i olika inkomstlagen. Sådan statistik finns emellertid i dag inte sammanställd i inkomstskattestatistiken på ett sådant sätt att skillnaderna olika inkomsttagarkategorier emellan kan avläsas. Statistiken bör därför förbättras på detta område och uppgifterna göras jämförbara, särskilt vad gäller kategorien företagare.

När det gäller vissa *tekniska frågor* i statistikframställningen kan följande noteras.

Olika bruttoinkomstbegrepp används i SCB:s och RRV:s statistik. SCB tillämpar sammanräknad inkomst enligt deklarationsblankettens första sida som grund, medan RRV med utgångspunkt från denna summa gör tillägg för avdragna kostnader för förvärvande av inkomsten under inkomst av tjänst. Båda dessa bruttoinkomstbegrepp avser belopp som kan ha reducerats genom avdrag i tidigare led under olika förvärvskällor. De har därmed begränsat värde för avläsning av den faktiska bruttoinkomsten och därmed av sådana effekter av förändringar i skattesystemet som exempelvis ändringar i reglerna för beräkning av realisationsvinst under förvärvskällan tillfällig förvärvsverksamhet kan innebära. Ett allmänt problem med nuvarande bruttoinkomstbegrepp är vidare att egenföretagares "bruttoinkomster" registreras efter avdrag för avsättning till egenavgifter.

Bruttoinkomstbegreppet i skattestatistiken bör därför omprövas, varvid ändamålet med den statistiska informationen bör vara styrande.

SCB:s och RSV:s skattestatistik har förhållandevis många och små inkomstklasser under nivån 100 000 kr. och förhållandevis få och breda klasser däröver. Indelningen i inkomstklasser bygger på en tidigare, efter det senaste decenniets inflationsutveckling föga aktuell inkomststruktur, särskilt för de inkomstskikt som närmast berörs av förändringar avseende skatteavdrag och marginalskattesänkningar. Klassindelningen bör ses över och förändras mot flera klasser över 100 000 kr., så att effekterna av skattereformerna bättre kan avläsas. Även i statistiken avseende förmögenhetsskatten behövs en mera finfördelad klassindelning på högre nivåer.

Det är angeläget att resultaten av skattereformer kan avläsas snabbare än för närvarande. Ännu i mars 1987 förelåg inga säkra uppgifter om utfallet av den senaste skattereformens slutsteg inkomståret 1985. Tidpunkten för färdigställandet av statistiken är självfallet beroende av när taxeringsarbetet har slutförts. Tidigare var taxeringsarbetet genomfört till den 1 juli efter taxeringsåret. I samband med införandet av RS-organisationen med utökat ADB-stöd i skatteväsendet i slutet av 1970-talet förlängdes taxeringsperioden till den 1 november. Genom att ett system med förenklade självdeklarationer nu införts för huvuddelen av fysiska personer och skatteväsendets ADB-system bör vara "inkört" synes de fysiska personernas deklarationer kunna granskas tidigare, förslagsvis till den 1 juli. En taxeringsstatistisk undersökning för fysiska personer skulle då kunna tidigareläggas i motsvarande mån.

Ett behov av förbättrad information om förhållandena på inkomst- och förmögenhetsskatteområdet har också kommit till uttryck i ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen om mera regelbunden redovisning av

effekterna av förändringarna i bl. a. skattesystemen (FiU 1986/87:3, rskr. 1986/87:29).

Rent allmänt kan noteras att utöver vad nu påpekats bör en översyn göras av inkomstskattestatistikens innehåll. Därvid bör målet vara att skapa statistik över inkomst och förmögenhetsskatterna som för allmänhet och beslutsfattare ger en information som på ett överskådligt och pedagogiskt sätt belyser centrala frågor i skattesystemet.

Förs. 1987/88: 11
Bilaga

1.4.6 Produktionen och publiceringen av inkomstskattestatistiken

Såsom framgått av redovisningen ovan finns det i dag tre huvudproducenter av inkomstskattestatistiken, nämligen RSV, RRV och SCB. RSV och länskattemyndigheterna tillhandahåller basmaterialet från skatteregistren. RSV producerar vidare viss basstatistik, främst för RRV:s redovisning av skatteinkomsterna och för inkomstberäkningarna. RRV gör för sin del ett par taxeringsstatistiska undersökningar, medan huvuddelen av inkomstskattestatistiken produceras av SCB.

En primär fråga är möjligheterna till rationalisering av statistikproduktionen, dvs. att förbilla den genom bättre styrning och samordning och samtidigt förbättra produkterna. En annan fråga är vilken myndighet som skall ha huvudansvaret för statistikproduktionen och en mera enhetlig publicering av statistiken.

Vad först gäller rationaliseringsmöjligheterna kan man konstatera att rapporter med likartat innehåll publiceras av olika myndigheter. Det är dels RSV:s debiteringssammandrag och SCB:s tabeller över taxeringsutfallet omkring årsskiftet efter taxeringen, dels statistiken för fysiska personer med fördelning på inkomstklasser i form av SCB:s rapporter om inkomst- och förmögenhetsfördelningen publicerade efter ca ett halvår och RRV:s taxeringsstatistiska undersökning efter ca nio månader, allt räknat efter taxeringsårets utgång. I båda fallen bör man pröva möjligheterna till samordning.

De båda förstnämnda statistikdokumenten om taxeringsutfallet baseras på uppgifter i skatteregistren dels det centrala registret, dels de regionala registren. Möjligheterna till samordning av produktion och publicering bör prövas.

I fråga om SCB:s och RRV:s sistnämnda undersökningar är förhållandet det att SCB:s undersökning om inkomst- och förmögenhetsfördelningen är en totalundersökning medan RRV:s undersökning är en urvalsundersökning. SCB:s totalundersökning bygger främst på taxerings- och kontrolluppgifter från RSV:s skatteregister, RRV:s urvalsundersökning baseras också på innehållet i skatteregistren kompletterat med vissa data ur deklARATIONERNA. SCB gör också vissa stickprovsundersökningar för sin inkomstskattestatistik (HINK), vid vilka man gör ett annat och mindre urval än RRV, ett urval som kompletterats med ytterligare uppgifter från enkätundersökningar.

Åtskilligt vore att vinna på ett gemensamt urval, framställt och granskat av RSV, ett urval som kunde ställas till andra statistikproducenters förfogande. Därmed skulle t. ex. en stor del av det granskningsarbete bortfalla

som nu utförs på RRV för dess taxeringsstatistiska undersökning, en resurskrävande insats som enligt vad som uppges på RRV tar i anspråk huvuddelen av de resurser undersökningen totalt kräver.

Förs.1987/88:11
Bilaga

Av kartläggningen av inkomstskattestatistiken har framgått att olika delar av den publiceras i en mångfald meddelanden och rapporter. Det är därför svårt såväl att få en helhetsbild av skatterna och deras effekter som att hitta entydiga uppgifter om sådana förhållanden som är av intresse som underlag för bedömning av beskattningen samt diskussioner och beslut om skattesystemets utformning. Därför bör innehållet i den för närvarande producerade inkomstskattestatistiken i valda delar sammanföras till ett färre antal publikationer som är mera lättidentifierade, bl. a. genom att de ges ut under en huvudbeteckning, t. ex. Skattestatistik. Dessutom bör ansvaret för denna publicering läggas på en enda myndighet. SCB är härvid den mest lämpliga. Frågan bör prövas i en översyn av statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna.

1.4.7 Åtgärder

Med hänvisning till vad som kommit fram vid granskningen bör framställningen av skattestatistiken rationaliseras och göras mer enhetlig. Produktionen bör läggas på så få händer som möjligt.

Samtidigt bör, med hänsyn till de statistikkonsumenter som inte är experter på området, urvalet av statistik förbättras och statistikutgåvorna göras mera lättillgängliga. Statistikurvalet bör särskilt inriktas på belysningen av centrala frågor inom beskattningen.

I sådant syfte bör åtgärder vidtas, främst avseende statistikens innehåll, produktion och publicering.

I. Skattestatistikens innehåll är av primärt intresse som underlag för diskussioner och beslut om förändringar av skattesystemet och man har då behov av jämförelsedata. Detta gäller främst skattebelastningen i olika inkomstlägen och för olika hushållstyper samt belastningen med och utan kostnadsavdrag.

För att informationsbehovet skall bli bättre tillgodosett föreslås följande.

- Behovet av statistik över inkomst- och förmögenhetsskatterna preciseras.
- Nu tillämpade bruttoinkomstbegrepp i inkomstskattestatistiken omprövas med hänsyn till statistikens ändamål och med inriktning på enhetlighet.
- Indelningen i inkomst- och förmögenhetsklasser i statistiken revideras.
- Statistiska tidsserier sammanställs i större utsträckning i den årliga statistiken så att trender och utvecklingar bättre kan avläsas.
- Inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken för fysiska personer tas fram tidigare än för närvarande så att effekterna av t. ex. skattereformer snabbare kan avläsas.

2. Produktionen av inkomstskattestatistiken, som för närvarande är uppdelad på i huvudsak tre myndigheter, samordnas på följande sätt.
 - SCB får huvudansvaret för produktionen av skattestatistiken.
 - RSV ansvarar för framtagning och granskning av sådana basurval ur det centrala skatteregistret som erfordras för SCB:s och RRV:s produktion av skattestatistik.
3. Publiceringen av inkomstskattestatistiken förbättras på följande sätt så att det blir lättare att ta del av framtagen statistik.
 - Den nu spridda publiceringen av statistik om inkomst- och förmögenhetsskatterna sammanförs i en skattestatistisk årsbok, en årsbok i flera delar om så erfordras med hänsyn till olika publiceringstidpunkter för olika delar av statistiken.
 - Årsboken görs mera användarvänlig med informerande diagram och mera kommenterande text än i nu publicerad skattestatistik i SCB:s serie Statistiska meddelanden och RRV:s taxeringsstatistiska undersökning.
 - Den uppbördsstatistik som RSV årligen sammanställer för riksdagens revisorers räkning införs i den nya skattestatistiska årsboken.
4. RSV:s särskilda statistikredovisning till riksdagens revisorer slopas.

2 Remissyttrandena

Granskningsrapporten Statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna har sänts för yttrande till följande myndigheter och organ nämligen riksdagens skatteutskott (SkU), riksförsäkringsverket (RFV), riksskatteverket (RSV), konjunkturinstitutet (KI), riksrevisionsverket (RRV), statistiska centralbyrån (SCB), Stockholms universitet (SU), Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Centralorganisationen SACO/SR, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Småföretagens Riksorganisation (tidigare SHIO-Familjeföretagen)

För Stockholms universitet har yttranden avgetts av statistiska institutionen och juridiska fakultetsnämnden. Centralorganisationen SACO/SR och Svenska Arbetsgivareföreningen har avstått från att yttra sig över rapporten.

2.1 Allmänna synpunkter

Huvuddelen av remissorganen ger uttryck för en allmänt positiv inställning till den kartläggning av problemen på inkomst- och skattestatistikområdet som rapporten innehåller och till flertalet förslag till åtgärder som rapporten utmynnar i.

Skatteutskottet delar uppfattningen att den nuvarande inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken behöver avsevärt förbättras med avseende på innehåll, produktion och publicering. Statistiken är svåröverskådlig,

och användbarheten skulle kunna göras bättre. Statistiken är också ofullständig i många hänseenden. Utskottet ställer sig positivt till en översyn och samordning av statistiken.

Riksförsäkringsverket anför bl. a. att enligt statsmakternas riktlinjer för verkets uppföljnings- och utvärderingsverksamhet skall verket analysera de samlade effekterna av bidrags-, avgifts- och skattesystemen. Det är därvid viktigt att ha tillgång till en samlad statistik, som på ett enhetligare och mer detaljerat sätt ger underlag för att belysa inkomst- och förmögenhetsfördelningen samt skattesystemets centrala effekter för olika samhällsgrupper och hushållstyper.

Frågan om inkomst- och förmögenhetsskattestatistikens innehåll, produktion och publicering är av sådan betydelse och komplexitet att den bör bli föremål för en genomgripande översyn.

Riksskatteverket instämmer i att nuvarande statistik på inkomst- och förmögenhetsskatteområdet bör ses över och samordnas.

Statistiska centralbyråns (SCB) allmänna bedömning är att rapporten är av stort värde för utvecklingen av den framtida skattestatistiken. SCB noterar att rapportens perspektiv är renodlat skattepolitiskt, medan verkets statistikproduktion inom området utgår från ett bredare perspektiv, nämligen från ett fördelnings- och välfärds perspektiv.

Landsorganisationen (LO) anför att det mot bakgrund av de brister som redovisas i rapporten är nödvändigt med förändringar av statistikens innehåll, produktion och publicering. LO tillstyrker de förändringar som föreslås i rapporten men framhåller att det är viktigt att åtgärds paketet kompletteras med en mera fullständig och specificerad skattestatistik för företagen.

2.2 Synpunkter på åtgärdsförslagen i rapporten

Rapporten utmynnar i förslag till åtgärder, främst vad avser inkomst- och förmögenhetsskattestatistikens innehåll, produktion och publicering.

2.2.1 Statistikens innehåll

Beträffande statistikens innehåll föreslås i rapporten

- att* statistikbehovet preciseras,
- att* bruttoinkomstbegreppet omprövas,
- att* statistikens klassindelning revideras,
- att* flera statistiska tidsserier framställs samt
- att* statistiken skall publiceras snabbare.

2.2.1.1 Precisering av statistikbehovet

Översynen av statistikbehovet bör enligt *skatteutskottet* bl. a. inriktas på att närmare analysera och klarlägga vilket slag av statistisk information som behövs och som det alltså är angeläget att producera.

Vad skatteutskottet behöver är framför allt statistiskt material för att bedöma skatternas effekter i olika hänseenden och konsekvenserna av tänkbara skattereformer. Utskottet tänker bl. a. på det statistiska underlag som måste finnas för att man skall kunna beräkna avkastningen av olika skatter och den statistiska ändring av skatteinkomsterna som en skatteändring kan resultera i. Man bör också kunna statistiskt belägga hur mycket skatt som faktiskt betalas av olika grupper i samhället och hur förändringar i skatterna påverkar inkomstfördelningen. Bedömningar i sistnämnda hänseende underlättas om man har tillgång till statistisk information om människors faktiska inkomster och förmögenheter och, som nämnts tidigare, dessa förhållanden låter sig inte alltid härledas av de uppgifter som lämnas i deklarationen. Det skulle således vara av värde att skattestatistiken ger information inte bara om rena skatteförhållanden utan även om olika individers och gruppers faktiska inkomster och tillgångar.

Som ett exempel på brister vill utskottet nämna svårigheterna att få fram uppgifter om inkomster före de avdrag som görs i deklarationsblanketten. Så t. ex. gör schablonavdragen i inkomstlagen tjänst och kapital att statistiken blir något snedvriden.

Riksrevisionsverket ger uttryck för följande synpunkter på statistikbehovet.

När det gäller preciseringen av behovet av statistik vill RRV använda den uppdelning som görs i rapporten på en operativ användning och en mer allmän användning av skattestatistik. Det är viktigt att den operativa användningens behov prioriteras, anser RRV. Närmast indragna i denna användning är finansdepartementet, konjunkturinstitutet, RFV, RRV, RSV och SCB. I ett första steg skulle statistikbehovet klarläggas hos dessa användare med utgångspunkt i gällande ansvarsområde för respektive organ. Enligt RRV:s uppfattning borde detta ske i en arbetsgrupp som snarast skulle tillsättas med representanter för nämnda användare. I ett andra och mer långsiktigt steg skulle behoven av mer allmän användning av skattestatistik klargöras.

I fråga om precisering av behovet av statistik över inkomst- och förmögenhetsskatterna anför *statistiska centralbyrån* (SCB) att verket försöker att löpande fånga de konsumentintressen som finns. Tyvärr medger inte nuvarande resurser att alla intressen tillgodoses i den löpande publiceringen. Om SCB får huvudansvaret för skattestatistiken, uppstår en i viss mån ny situation, som medför behov av förnyade konsumentkontakter.

SCB anför vidare:

En del frågeställningar och analysbehov medför att särskilda modellbaserade datorbearbetningar behöver göras. Det är exempelvis önskvärt att vid förändringar i marginalskatten grovt kunna rangordna olika bakomliggande faktors betydelse. Hur stor del av den totala förändringen beror på förändringar i inkomster, underskottsavdrag och förändringar i arbetskraftsutbud i förhållande till ändringen i skattesystemet. Det är också av intresse att simulera olika skatteskalor för att kunna jämföra dessa. SCB:s fördelningsmodellprojekt syftar till att öka SCB:s möjligheter att snabbt och flexibelt kunna tillgodose sådana statistikbehov.

SCB:s inkomstfördelningsundersökningar och fördelningsmodell bör främst ses som material som kan utgöra utgångspunkten för specialbearbetningar så att frågeställningar av intresse skall kunna besvaras.

Förs. 1987/88: 11
Bilaga

Av yttrandena från *Stockholms universitet* framgår också att man delar uppfattningen att statistikbehovet behöver preciseras. Av särskild betydelse för den skatterättsliga forskningen anges det vara att få bättre kartlagt hur de olika intäkt- och kostnadsposterna från olika förvärvskällor fördelar sig. Uppgifter om t. ex. ränteavdragens storlek under inkomstslaget kapital är mer betydande än uppgifter om de underskottsavdrag som kapitalkostnaderna ger upphov till. Det skulle också vara värdefullt att få besked om hur stor del av den samlade inkomsten under inkomstslaget tillfällig förvärvsverksamhet som hänför sig till realisationsvinst på aktier, bostadsrätter, fastigheter m. m.

Såsom angeläget anges också att en mer utförlig och specificerad redovisning ges för inkomsternas storlek hos olika inkomsttagargrupper. För bedömning av hur skattebelastningen fördelar sig är det exempelvis av stor vikt att känna till hur många låginkomsttagare som är att hänföra till studerande, deltidsarbetande eller sådana som under redovisningsperioden trätt in i eller lämnat arbetsmarknaden.

Enligt *Landsorganisationen* (LO) har skattestatistiken vissa brister som försämrar dess användbarhet som underlag för dels skattepolitiska beslut, dels en bedömning av olika skattereformers effekter. Skattestatistiken för företagen (i synnerhet de större) är helt otillräcklig och bör därför utvecklas.

Småföretagens Riksorganisation framhåller bl. a. att statistiska uppgifter är ett viktigt underlag för en saklig skattedebatt. Statistik som ger möjlighet till jämförelser mellan olika grupper av skattebetalare är av stort intresse, särskilt avseende mindre företagare och övriga skattebärare. Därutöver är det önskvärt med en samlad statistik som ger möjlighet till analys av skattebelastning m. m. i olika näringsgrenar och med avseende på verksamhetens storlek och företagsform. Organisationen vill dock samtidigt framhålla vikten av att en förbättrad statistikframställning inte leder till större uppgiftskrav på de skattskyldiga.

2.2.1.2 Omprövning av bruttoinkombegreppet

Begreppet bruttoinkombör enligt *skatteutskottet* kunna preciseras så att en bättre bild av de faktiska inkomsterna kan förmedlas. Det är angeläget med bättre statistik över bruttoinkomsten i inkomstslagen tjänst, kapital och rörelse. Vidare bör man sträva efter att åstadkomma en enhetlig och samordnad statistik som ökar dess användbarhet.

Enligt *riksskatteverket* finns det redan i dag tekniska möjligheter att få fram bruttoinkomster inom inkomstslagen tjänst, kapital och – i viss mån – rörelse. Om förslagen avseende standardiserade räkenskapsutdrag i RSV:s rapport Ett reformerat uppgiftslämnande (RSV rapport 1986:7) genomförs, ger detta ökade möjligheter att ta fram bruttoinkomster för

inkomstslagen rörelse, jordbruk och konventionellt beskattad fastighet liksom uppgifter om storleken av olika typer av avdrag.

Konjunkturinstitutet tillstyrker att nu tillämpade bruttoinkomstbegrepp i inkomstskattestatistiken omprövas och att det utreds vilka ytterligare specificeringar som behövs. Institutet framhåller att det vid omläggningen är viktigt att primärmaterialet redovisas så att flera olika inkomst- och förmögenhetsbegrepp kan tas fram.

Statistiska centralbyrån anser att det givetvis är viktigt med begrepps-samordning. Möjligheterna till samordning mellan SCB och RRV beträffande bruttoinkomstbegrepp bör undersökas.

2.2.1.3 Statistikens indelning i inkomst- och förmögenhetsklasser

Förslaget att indelningen i inkomst- och förmögenhetsklasser skall revideras anser *konjunkturinstitutet* motiverat men anför att förändringen bör göras så att det också går att ta fram de gamla klasserna. Om man gör en ny klassindelning, bör den i framtiden förändras successivt – kanske inte varje år men exempelvis med några års mellanrum.

Statistiska centralbyrån delar rapportens synpunkter om behov av revision av klassindelningen och anger sig ha för avsikt att göra en förändring.

2.2.1.4 Flera tidsserier

Ett annat av rapportens åtgärdsförslag är att statistiska tidsserier skall sammanställas i större utsträckning i den årliga statistiken så att trender och utvecklingar bättre kan avläsas.

Riksförsäkringsverket anför att transfereringarna till hushållssektorn tillsammans med de skatter och avgifter som använts för att finansiera dem naturligtvis är avsedda att omfördela hushållens inkomster i tiden och mellan olika grupper. Det är viktigt för en utvärdering av socialförsäkrings-systemet att fortlöpande ha en bild av de samlade effekterna som kontinuerligt kan avstämmas mot lagstiftningens intentioner avseende olika delar av bidragssystemet.

Statistiska centralbyrån håller med om att det behövs flera tidsserier. SCB försöker få fram mer statistik av denna typ. Avsevärda ansträngningar har gjorts för att vissa årgångar av inkomstfördelningsundersökningarna skall vara jämförbara. Centralbyrån framhåller att det finns problem att övervinna för att få jämförbarhet och att det för jämförelse över tiden är viktigt att relativa mått (som skatteandelar m. m.) kan tas fram.

Från *Stockholms universitet* anføres att vad som sägs om behovet av tidsserier inom inkomst- och förmögenhetsskattestatistikområdet förtjänar att särskilt uppmärksammas. Det är angeläget att genomföra förslagen att statistiken i större utsträckning skall redovisas med tidsserier och åtföljas av analys av effekterna av pris- och löneförändringar, då resultaten kan vara av stor betydelse för den allmänna debatten.

2.2.1.5 Tidigare framtågning av inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken för fysiska personer

Förs. 1987/88: 11
Bilaga

I remissyttranden över åtgärdsförslaget att inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken för fysiska personer skall tas fram tidigare ställs kraven på snabbhet mot statistikens kvalitet. Synpunkter ges också på möjligheterna att förbättra statistiken genom ökad uppdelning av skatteinbetalningarna på olika postgirokonton.

Skatteutskottet framhåller att det är önskvärt att statistiken snabbt återspeglar förändringar i inkomst- och förmögenhetsfördelningen. Utskottet konstaterar att den hittillsvarande statistiken givit otillfredsställande möjligheter att följa utvecklingen såväl med kursförluster som med de stora kapitalvinster som förekommit under de senaste åren till följd av den kraftiga kursstegringen på bl. a. aktiemarknaden. Den ofullständiga tillgången på information har i sin tur medfört svårigheter i arbetet på att utforma en ny kapitalvinstbeskattning.

Riksskatteverket kan inte tillstyrka att rutinerna för granskning av fysiska personers deklarationer – av enbart detta skäl – utformas på sådant sätt att alla löntagardeklarationer är färdiggranskade (och registrerade i skatteregistret) redan den 31 juli. Felrisken kan vara stor om ett stort antal deklarationer (komplicerade löntagardeklarationer och företagardeklarationer) inte är färdiggranskade, är felregistrerade eller inte inlämnade till skattemyndigheterna osv.

RSV anför dock vidare att om de rutiner som skatteförenklingskommittén (SOU 1985:42) föreslagit om s. k. tidig avräkning genomförs kommer troligen framställningen av taxeringsstatistiken att – med någorlunda god kvalitet – kunna tidigareläggas.

Konjunkturinstitutet instämmer i att det är önskvärt att inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken för fysiska personer tas fram tidigare än för närvarande, särskilt då RSV:s debiteringssammandrag avseende taxeringsutfallet totalt.

Statistiska centralbyrån uppger att uppsnabbningsarbete pågår. SCB känner detta som ett starkt användarkrav, men är beroende av att primärdata från skatteadministrationen ej är tillgängliga förrän hösten efter inkomståret. SCB har därför påbörjat utveckling av viss statistik baserad på kontrolluppgifter med främsta syfte att beräkna disponibel inkomst.

I granskningsrapporten (s. 70-71) diskuteras möjligheterna att öka snabbheten i statistikframställningen och att förbättra statistikens kvalitet genom användning av flera postgirokonton för inbetalning av preliminärskatt, arbetsgivaravgifter och för fyllnadsinbetalningar.

Riksskatteverket biträder inte förslaget om införande av olika postgirokonton för olika former av preliminärskatt, arbetsgivaravgifter och fyllnadsinbetalningar. Osäkerheten i uppgifterna kan enligt RSV bli större om fler konton införs och uppbördsrutinerna kompliceras ytterligare. Bl. a. torde det krävas stora förändringar i systemet med samordnad uppbörd av skatt och arbetsgivaravgifter.

En av de allra viktigaste frågorna för *konjunkturinstitutet* är kvaliteten på den snabba uppbördsstatistiken. Vissa försämringar har skett de senaste åren, vilket gjort att underlaget för KI:s skatteprognoser blivit osäkrare

än tidigare. Detta gäller t. ex. statistiken över inbetald skatt till postgiro-konto, som i och med samordningen med uppbörden av arbetsgivaravgifter blivit svårare att tolka för prognosändamål. Som KI ser det är det viktigt att utredningen får gehör för kravet på uppdelning av avgifts- och skatteinbetalningar på olika postgirokonton, eftersom detta är den för KI snabbaste statistikkällan. Det kan tänkas innebära svårigheter att dela upp inbetalningarna på olika postgirokonton därför att det är för besvärligt för företagen. Detta behöver undersökas. I så fall skulle optisk läsning av delvis förtryckta inbetalningskort ändå ge möjligheter till en förbättring av statistiken.

Institutet anser det önskvärt att en rimlighetsgranskning av månadsstatistiken sker på RSV innan sammanställningar distribueras. Också den snabba uppbördsstatistiken från uppbördsdeklarationerna (UBD) som SCB försöksvis tar fram behöver kompletteras för att komma närmare det verkliga utfallet. Ur KI:s synvinkel kommer SCB:s UBD-statistik att bli värdefull när den fungerar.

RRV framhåller följande.

Det är av stor betydelse för RRV:s prognosarbete att det totalt inbetalda beloppet för källskatter och arbetsgivaravgifter snabbt och säkert kan delas upp på olika poster. RRV har därför sökt påverka och lösa denna redovisningsfråga i samarbete med länsstyrelsernas organisationsnämnd, riksförsäkringsverket (RFV) och RSV. Det finns emellertid flera olösta frågor kvar. En speciell fråga i detta sammanhang är den tidspress som föreligger när RSV:s s.k. månadsrapport skall tas fram. Anledningen härtill är att RFV enligt nu gällande regler behöver information från RSV för sin månatliga utbetalning till olika fonder. Det behöver prövas hur kvaliteten skulle kunna höjas i RSV:s månadsrapport om denna senarelades t. ex. en vecka och vilka konsekvenser detta skulle få för RFV. Denna fråga avser RRV att ta upp till diskussion med finansdepartementet.

2.2.2 Produktionen av inkomstskattestatistiken

I granskningsrapporten föreslås att produktionen av inkomstskattestatistiken skall samordnas på så sätt att statistiska centralbyrån får huvudansvaret för produktionen och riksskatteverket skall ha ansvaret för framtagning och granskning av sådana basurval ur det centrala skatteregistret som erfordras för SCB:s och RRV:s produktion av skattestatistik. Förutom dessa frågor behandlas i vissa remissyttranden kostnaderna för inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken.

2.2.2.1 Produktionsansvaret för skattestatistiken

Riksskatteverket instämmer i granskningsrapportens slutsats att nuvarande statistik på inkomst- och förmögenhetsskatteområdet bör ses över och samordnas. Ansvaret för statistikens innehåll bör ligga på SCB medan RSV bör svara för framtagning av uppgifterna. RSV har inget att erinra mot en samordning av RSV:s debiteringsstatistik och SCB:s tabeller över taxeringsutfallet.

Statistiska centralbyrån är också positiv till förslaget att SCB skall ha huvudansvaret för produktionen av skattestatistiken. SCB tolkar därvid innebörden så att det i första hand gäller ett ansvar för att inventera och hålla reda på behoven av statistik inom området och att svara för samordningen av begrepp och publicering.

Beträffande kostnaderna för skattestatistiken anför SCB att kostnadsjämförelserna i granskningsrapporten blir missvisande, eftersom SCB:s statistik på området i första hand produceras för att belysa flera frågeställningar av vilka de avseende inkomst- och förmögenhetsskatt endast gäller ett av flera viktiga delområden.

Stockholms universitet (statistiska institutionen) och *Svenska Kommunförbundet* är också positiva till förslagen i rapporten om rationalisering av framställningen av skattestatistiken.

Konjunkturinstitutet och *riksrevisionsverket* anser att frågan om var produktionsansvaret för skattestatistiken skall förläggas behöver närmare utredas, bl. a. med hänsyn till tidskvalitetens betydelse och att RRV:s statistik görs i anslutning till verkets övriga budgetprognoser. Införandet av ett huvudansvar för produktionen av skattestatistik för SCB kan leda till krav på kompetensupbyggnad inom SCB utan att skattestatistiken väsentligt förbättras.

2.2.2.2 RSV:s ansvar för framtagning och granskning av basurval

I granskningsrapporten (s. 78) föreslås att RSV skall ansvara för framtagning och granskning av sådana basurval ur det centrala skatteregistret som erfordras för SCB:s och RRV:s produktion av skattestatistik.

Enligt *riksskatteverkets* uppfattning skulle en långtgående samordning av urvalen vid RSV bl. a. betyda behov av en särskild funktion (arbetsgrupp) med kvalificerad statistisk kompetens inom RSV. RSV håller det inte för osannolikt att skillnaden i kostnader för ett sådant system jämfört med dagens system skulle vara obetydlig, ja att det skildrade systemet kanske t. o. m. skulle bli dyrare än den nu tillämpade ordningen.

RSV instämmer dock i vad som avses med förslaget i granskningsrapporten, nämligen att SCB och RRV samordnar sina stickprovsurval och eventuella urval för övriga externa intressenter. Härigenom skulle för RSV uppstå kostnadsbesparingar genom minskat system-/programmeringsarbete, minskat antal ADB-körningar m. m. Om RRV och SCB skall samordna produktionen av skattestatistiken som föreslås, är det naturligt att de också samordnar kraven på stickprovsurval och utformar gemensamma rutiner avseende deklarationsundersökningar gentemot skatteförvaltningen.

Konjunkturinstitutet anför att förslaget om RSV:s ansvar för framtagning och granskning av basurval förefaller vara en lämplig lösning. Det förutsätter dock att RSV gör en lika omfattande komplettering av deklarationsmaterialet som den RRV nu får från de lokala skattemyndigheterna.

Riksrevisionsverket anför i frågan om RSV:s roll vid framtagning av urval att det främst är RRV:s registrering och granskning av utdrag ur deklARATIONER från skatteadministrationen som tar resurser i anspråk. Inför-

randet av det förenklade deklarationsförfarandet förväntas dock minska resursåtgången. RRV avser att inom kort aktualisera frågan om RSV:s granskningsansvar när det gäller att tillhandahålla uppgifter utanför det centrala skatteregistret.

RRV anför vidare att verket för närvarande har i uppdrag av finansdepartementet att utreda frågan om samordning och effektivisering av produktionen av vissa inkomstfördelningsundersökningar. I detta arbete berörs frågan om urval i den mening som anges i rapporten.

Statistiska centralbyrån är mycket tveksam till förslaget om ett RSV-ansvar för framtagning och granskning av urval. Den huvudsakliga fördelen skulle bestå i besparingar när det gäller gransknings-, rättnings- och kodningsarbete. Centralbyrån understryker att urvalsdesign måste göras med tillgång till kvalificerad metodstatistisk kompetens. Frågan är komplicerad och kräver en ingående fortsatt penetrering av de berörda verken. Centralbyrån hänvisar också till den översyn av samordningsmöjligheterna för viss statistik som RRV för närvarande gör på regeringens uppdrag.

Stockholms universitets statistiska institution framhåller att med hänsyn till den särskilda kompetens som finns vid SCB får det betraktas som rimligt att SCB ges ett huvudansvar även för framtagning och granskning av basurval. Ansvaret för urvalsplaner etc. bör ligga hos fackstatistiker.

2.2.3 Publiceringen av inkomstskattestatistiken

Av granskningsrapporten framgår att skattestatistiken redovisas i många olika publikationer, i olika former och vid sinsemellan olika tidpunkter. Det är därför svårt att få en helhetsbild av skatterna och deras effekter samt underlag för bedömning av skattesystemet. Av dessa anledningar föreslås att publiceringen av inkomstskattestatistiken förbättras så att det blir lättare att ta del av framtagna statistik dels genom att lämplig statistik sammanförs till en skattestatistisk årsbok, dels genom att denna görs mera användarvänlig än nuvarande skattestatistik.

2.2.3.1 Skattestatistisk årsbok

Enligt förslag i granskningsrapporten bör den nu spridda publiceringen av statistik om inkomst- och förmögenhetsskatterna sammanföras i en skattestatistisk årsbok, en årsbok i flera delar om så erfordras med hänsyn till olika publiceringstidpunkter för olika delar av statistiken.

Om förslaget om en skattestatistisk årsbok anför *skatteutskottet* följande.

Utskottet är medvetet om att man härmed (med en årsbok) skulle kunna göra statistiken mera åskådlig och lättillgänglig och har därför inget att erinra mot att tanken prövas närmare. Utskottet vill emellertid betona att förekomsten av en sådan årsbok inte får leda till att publiceringen av aktuella statistikuppgifter försenas.

Statistiska centralbyrån är i princip positiv till tanken på en skattestatistisk årsbok. Ett stort problem med en skattestatistisk årsbok är dock aktualiteten. Därför bör man enligt SCB i första hand överväga etablerandet av en heltäckande SM-serie med skattestatistik och troligen också inläggning i databas med on-line access för användare. Utarbetandet av en skattestatistisk årsbok skulle dock medföra kostnader som ej kan täckas inom ramen för de medel SCB disponerar. Medel kan även behövas för vissa specialbearbetningar och för förstärkning av ämneskompetensen inom området.

Svenska Kommunförbundet anför att basmaterialets omfång och de olika statistik användarnas intressesfärer kan försvåra urvalet av de uppgifter som skall publiceras. Förbundet finner det därför angeläget att det i varje publikation klart framgår vilka specialuttag av utförligare statistik som kan göras. Statistik på kommunnivå har ju ej alltid allmängiltigt intresse men måste finnas tillgänglig genom specialuttag (jfr dagens omfattande Inko-Pak- och Taxo-Pak-material).

2.2.3.2 Mer användarvänlig statistik

Behovet av mer användarvänlig inkomst- och förmögenhetsskattestatistik kommenteras av skatteutskottet och statistiska centralbyrån.

Skatteutskottet framhåller, med anknytning till tabellerna 15 och 18 i rapporten, att det vid presentation av statistiken är nödvändigt att justera vissa uppgifter för att öka jämförbarheten mellan olika inkomsttagarkategorier och för att belysa skatternas andel av inkomsterna över tiden. Det förstnämnda fallet gäller främst jämförelser mellan å ena sidan företagare och jordbrukare, å andra sidan löntagare och pensionärer. Det sistnämnda, som avser effekterna av pris- och lönenivåförändringar, ändringar i avdragsregler m. m., aktualiserar önskemålet att i ökad utsträckning införa kommenterande text i presentationen av det statistiska materialet.

Statistiska centralbyrån framhåller att syftet med de årsböcker som tas fram av SCB bl. a. är att ge överblick över ett ämnesområde samt att ge mer användarvänlig information än vad som är möjligt inom ramen för SM-publicering. Centralbyrån anför vidare.

Skattestatistik måste anses som ett komplicerat statistikområde där relevanta uppgifter hämtas från många olika källor. Behovet av användarvänlig information är därför särskilt stort. Ett genomförande kräver bl. a. att SCB ytterligare utvecklar sin ämneskompetens inom området.

2.2.4 RSV:s uppbördsstatistik till riksdagens revisorer

Förslaget att den redovisning av uppbördsstatistik som RSV årligen gör till riksdagens revisorer skall slopas och att denna statistik skall införas i den nya skattestatistiska årsboken har remissorganen ingen erinran mot.

2.3 Sammanfattning

Förs. 1987/88:11

Bilaga

Som nämndes inledningsvis ger remissorganen uttryck för en allmänt positiv inställning till granskningsrapporten om inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken. Den positiva inställningen gäller också allmänt de förslag rapporten utmynnar i utom för tre, beträffande vilka vissa avvikande meningar kommit till uttryck. Det gäller förslagen om åtgärder för snabbare statistik, att SCB skall ha huvudansvaret för statistikproduktionen och att RSV skall ha ansvaret för framtagning och granskning av basurval.

Riksskatteverket biträder inte förslaget om tidigareläggning av sluttidpunkten för granskning av fysiska personers deklarationer och att flera postgirokonton skall införas för särskiljande av olika typer av skatteinbetalningar.

Konjunkturinstitutet och *riksrevisionsverket* anser att frågan om var produktionsansvaret för statistiken skall förläggas behöver närmare utredas.

Statistiska centralbyrån är mycket tveksam till förslaget om RSV:s ansvar för basurval och menar bl.a. att frågan skulle behöva utredas vidare innan det är möjligt att ta ställning till om det kan bedömas genomförbart med positivt resultat. *SCB* och *RRV* hänvisar till RRV:s utredningsuppdrag om statistiksamordning. *Stockholms universitet* (statistiska institutionen) anser det rimligt att SCB ges ett huvudansvar även för framtagning och granskning av basurval.

Flera remissorgan, däribland främst *riksförsäkringsverket*, framhåller behov av en mera genomgripande översyn av statistiken över inkomst- och förmögenhetsskatterna. Vidare understryks särskilt behoven av bättre information om fysiska personers bruttointkomster. *LO* och *Småföretagens Riksorganisation* vill ha en mera fullständig och specificerad skattestatistik för företag.

sid.

Revisorernas förslag

1 Revisorernas överväganden	1
1.1 Allmänt	1
1.2 Precisering av statistikbehov	2
1.3 Inkomstbegrepp och klassindelningar	3
1.4 Flera tidsserier	4
1.5 Snabbare publicering	4
1.6 Produktionen av inkomstskattestatistiken	6
1.7 Publiceringen av inkomstskattestatistiken	7
1.8 Sammanfattning	8
2 Hemställan	8

Bilaga

Sammanfattning av rapport 1986/87: 2 och av remissyttrandena	10
1 Rapporten	10
1.1 Inledning	10
1.2 Granskningens avgränsning och inriktning	10
1.3 Gällande ordning för inkomstskattestatistiken	11
1.4 Överväganden och åtgärder	11
1.4.1 Kartläggningen av inkomstskattestatistiken	12
1.4.2 Redovisningen av skatteinkomsterna	12
1.4.3 Statistik som belyser skatteutfallet	12
1.4.4 Specifierad inkomstskattestatistik	13
1.4.5 Statistik över skattebelastningen	14
1.4.6 Produktionen och publiceringen av inkomstskattestatistiken	16
1.4.7 Åtgärder	17
2 Remissyttrandena	18
2.1 Allmänna synpunkter	18
2.2 Synpunkter på åtgärdsförslagen i rapporten	19
2.2.1 Statistikens innehåll	19
2.2.1.1 Precisering av statistikbehovet	19
2.2.1.2 Omprövning av bruttoinkomstbegreppet	21
2.2.1.3 Statistikens indelning i inkomst- och förmögenhetsklasser	22
2.2.1.4 Flera tidsserier	22
2.2.1.5 Tidigare framtagning av inkomst- och förmögenhetsskattestatistiken för fysiska personer	23
2.2.2 Produktionen av inkomstskattestatistiken	24
2.2.2.1 Produktionsansvaret för skattestatistiken	24
2.2.2.2 RSV:s ansvar för framtagning och granskning av basurval	25
2.2.3 Publiceringen av inkomstskattestatistiken	26
2.2.3.1 Skattestatistisk årsbok	26
2.2.3.2 Mer användarvänlig statistik	27
2.2.4 RSV:s uppbördsstatistik till riksdagens revisorer	27
2.3 Sammanfattning	28

